

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. IX. Eleemosyna.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

nimis trahitur ad inordinatum affectum, qui propterea sapè de adversa cum scandalo obloquitur; nec absolvi potest, nisi proponat se corrigere, & occasiones vitare, in quibus experitur se colloquia in contemptum, & odium proximi institueret.

Itaque, ut immunis quis sit in hac materia à peccato, nunquam gaudeat de victoria P. incipis, sub quo vivit, ut malum præcisè partis adversæ, sed, ut ex ea boni sperantur fines, superius allegati; & semper ita moderatè, ut christiana compassionis non obliviscatur, & cum advertentia ad sculptam in nobis à natura regulam: *quod tibi non vis, alteri ne feceris*: ac juxta regulas prudentiæ Christianæ, ut ad nova de eladibus illatis Christiano Principi, ab itidem orthodoxo Duce, indifferenter se habeat, & Supremum Numen obsecret, ut dignetur victoriam illam activam, & passivam dirigere ad majus bonum spirituale, ac temporale victoris, & victi. Vide cap. 10.

CAPUT IX.

Prop. XII. ab Innoc. XI. Sc.

Eleemosyna.

1. PROP. 12. *Vix in Saecularibus investiam in Regibus, superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Nota, nos hic loqui de eleemosyna corporali, cujus opera hoc continentur carmine.

Visto, poto, cibo, redimo, tego, colligo.

Hoc est. 1. *Visitare infirmos.* 2. *Pauperum dare stitientibus.* 3. *Esurientes pascere.* 4. *Captivos redimere.* 5. *Operire nudos.* 6. *Hospitio peregrinos suscipere.* 7. *Mortuos sepelire.* Hæc duo sub ultimo continentur.

Non de spirituali: cujus actus sunt.

Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Hoc est (sub eodem) 1. *Docere ignorantem,* & 2. *Consule dubitanti.* 3. *Corrige peccantem.* 4. *Consolare tristem.* 5. *Remitte offendenti.* 6. *Sustine invisos.* 7. *Ora pro omnibus.* D. Thom. 2. 2. qu. 32. art. 7.

2. De fide est dari præceptum erogandi eleemosynam, ad eum, si quis id negat, sit hæreticus: & qui non implet mortaliter peccat; Matth. 23. *esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c. discite à me male dicere iniquum æternum: nullus autem eundem aeternaliter, nisi ob mortale peccatum; quod præceptum videtur contineri in 5. Præcepto Decalogi, non occides; nam equivalenter occidit; qui negat alteri hic, & nunc indigenti necessaria ad vitam sustentationem; nec eum ex charitate diligit; nam, cum vita proximi sit medium, ut ille consequatur beatitudinem, & ex charitate teneamur proximo velle omnia bona ad beatitudinem conducantia, si ei, ubi nequit illa conservari, eleemosynis non succurramus, amore charitatis eum non amamus, & contra charitatem peccamus. Vide D. Thom. cit. art. 5. in corp.*

3. Eleo.

3. Eleemosyna describitur, est *actus misericordiae, cuius obiectum est sublevare miseriam proximi.* Misericordia distinguitur à charitate, quia charitas vult bonum proximo propter Deum, misericordia verò vult bonum, ut est sublevativum miseriae; idè eadem elargitio eleemosynae est actus charitatis, si eam erogo indigenti propter Deum, & actus misericordiae, si intendo indigentem à miseria sublevare.

4. Queritur, quando praeceptum dandi eleemosynam obliget?

Resp. Cum praeceptum sit affirmativum, non omni tempore, sed cum ex parte dantis est superfluum, & ex parte recipientis necessitas.

5. Pro quoscias, quod triplex est necessitas in proximo, ex qua nascitur obligatio dandi eleemosynam. *Extrema, gravis, & ordinaria, seu communis; extrema* illa est, dum quis ob defectum cibi, vel alterius rei, est in proximo vitae periculo, aut gravissimum, & diuturnum morbum sustinet, ex quo probabiliter timetur mors, aut membri secatio: *gravis* est, ex qua imminet periculum gravis mali, captivitatis, infamiae, gravis iacturae honorum, status, &c. *communis* est illa, quam ordinariè patiuntur mendici, qui ostiatim, & in plateis, aut ad portus Templorum eleemosynas petunt; quibus accedunt alii, qui honestè vivunt, & plerumque carentis, quae ad congruam sustentationem, & sumptus, juxta eorum statum requiruntur; & alii, qui, non nisi cum aliqua difficultate, possunt sibi comparare necessaria ad vitam.

6. Item, notes, bona, ex quibus potest,

& debet subveniri constitutus in *præfatis* necessitatibus, esse in triplici differentia; alia enim sunt *necessaria ad naturam*, hoc est, ad conservandam vitam propriam, & familiae; alia sunt *necessaria ad personam*, seu ad decentiam status, & dignitatem personae conservandam, ut sunt, illa, sine quibus persona nobilis non potest commodè, aut decenter, aut ullo modo in suo statu conservari, aut permanere. Alia denique sunt, *superflua statui*, & alia *superflua natura*, quatenus, nec ad vitam, nec ad status conservationem sunt necessaria, cum sine illis conservare commodè possit vita, & decens personae, & familiae conditio; & propterea dicuntur superabundare post necessarios sumptus, impenfos in necessariis ad vitam, & statum.

Modò respondendo dubio. Dicimus I. laboranti extrema necessitate non esse succurrendum ex bonis vitae suae, & familiae necessariis; ratio est, quia propria vita secundum rectam rationem praeferi debet alienae, nam quilibet est magis sibi proximus, quam alter; & idè estimare debet, quòd magis placeat Deo, ut provideat sibi, & suis, quorum cura sibi incumbit, quam alteri, & in rebus necessariis se alteri praeferat juxta regulam rationis, & ordinem charitatis, quae postulat, ut in pari necessitate magis se ipsum diligat, quam proximum.

Excipitur, nisi persona proximi foret maxime utilis Republicae, adeò ut, ipsa pereunte, Respublica laboraret gravissimis necessitatibus, quia vita privata est postponenda utilitati, & bono communi; quod sine dubio Deo placet.

II. Quòd existenti in extrema necessitate

(Rr) 2

tate

tate succurrendum est de necessariis personæ, sive ad statum conservandum; nam ordo charitatis, per se loquendo, postulat, ut proximi vitam magis astringamus, quam dignitatem propriam, cum vita proximi sit longè melior, quàm gravis jactura aliorum bonorum temporalium; & sequi videtur ex illo legis naturæ: *quod tibi vis secundum rectam rationem alterifeceris*; sed, qui constitueretur in tali extrema necessitate, vellet secundum rectam rationem, ut sibi subsidium proximus, etiam cum gravi jactura suæ dignitatis, & bonorum temporalium, daret ergo & ipse debet alteri, sic indigenti conferre.

III. Quòd proximo constituto in gravi necessitate succurrendum est, non modò de superfluis, verùm etiam utilibus, sed non valdè necessariis ad statum, & decentiam personæ, quod videtur esse juxta dilectionem charitatis; nam certè Deo placet, ut quis ex illis, etiam cum aliquo detrimento proprii status, succurrat proximo in gravi necessitate constituto; sic vir nobilis, cui ad convenienter splendorem sui status conservandum tres famuli sufficerent, si quatuor haberet, deberet unum dimittere, ut succurreret gravi morbo proximi, captivitati, incarcerationi, &c. Layman. lib. 2. tract. 3. cap. 6. à num. 4. Poncius disputatione 32. quest. 3. conc. 6. num. 27. præterquam quod, cum non sint valdè necessaria ad statum, & propriam conditionem conservandam, superflua contra Authores propositionis debent reputari: qui ideo dixerunt: *vix etiam in Regibus posse inveniri superfluum*, ex quo patet, tarunt omnia, etiam sine quibus

potest convenienter status conservari, esse necessaria.

In gravi itaque necessitate tenetur quilibet proximo succurrere cum aliquo detrimento sui status, cum ex charitate teneatur cum aliquo suo incommodo impedire maximum, & grave incommodum proximi.

IV. Quòd ex superfluis ad statum, & decentiam personæ, sunt dandæ elemosynæ communi necessitate laboranti; & non modò ex superfluis, verùm aliquando ex aliquo modo necessariis, ne ordinaria necessitas transeat in gravem, & hæc in extremam; quod apparet esse juxta mentem SS. PP. commendantium charitatem erga proximum, & cum absolute loquantur, non debent restringi ad casus necessitatis gravis, & extreme tantum. Sufficiat adducere testimonium scripturæ. 1. Joan. cap. 3. *qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?* Et credetum esse indicium sufficiens ad judicandum, eum Deum non diligere, qui videns tot famulos Dei communibus necessitatibus oppressos, nulli ex illis elemosynam tribuit, aut non nisi rarissimè; & hæc est tutior sententia. Quilici Confess. manud. q. 4. art. 4. num. 9.

Potest tamen quis excusari 1. Si necessitatem pauperis ignoret. 2. Si alius sit, vel prudenter præsumatur esse, qui possit, & velit necessitati succurrere; nam si est, qui succurrat, jam respectu mei ille non indiget, nec eget mea elemosyna.

7. Sed quaritur, an peccet mortaliter.

ter, qui leuem elemofynam denegat pluribus pauperibus, quibus fingulis tenebatur folium sub veniali modicam illam elemofynam erogare?

Resp. Affirmative, ratio est, quia leues elemofynæ unam notabilem materiam integrant: sicut dicitur de eo, qui modicam à pluribus quantitatem pecunie accipit, quæ simul sumpta notabilem quantitatem constituit, ex dicendis infra capite 31. Possent tamen aliqui ob inadvertentiam excusari, ut tradit Bonac. in Decal. 1. præcep. dist. 3. quæst. 4. punct. 6. num. 13.

8. Quæritur, quomodo se gerere debeat Confessarius cum divite penitente circa implementum præcepti de danda elemofyna?

Resp. Interroget. 1. An ulli exiſtenti in extrema neceſſitate elemofynam de ſuperfluis ad naturam, vel de neceſſariis ad decentiam perſonæ denegaverit, & quoties. 2. Quoties laboranti gravi neceſſitate, de ſuperfluis, & non multum neceſſariis ad decentiam ſtatus, non ſuccurrerit. 3. An generaliter excluſerit à ſe omnes pauperes laborantes communi neceſſitate, denegando elemofynam; & tunc, vel exprimat cauſam rationabilem, cur id egerit; vel, quoties id fecerit, ſi poteſt, vel tempus, à quo non fuit conſeſſus, & in quo id agere conſuevit, nec abſolvatur, niſi proponat ſe corrigere. 4. An faciat ſumptus inſolitos in rebus non pertinentibus ad decentiam perſonæ, & ſtatus, ſed ad pompam, & ad luxum, in cibis, veſtibus, famulis, &c. & propterea omittat pauperibus, etiam laborantibus communi neceſſitate, ſuccurrere; præſatos ſumptus diminuat, & ſe

ad ſtatum ſufficienter congruat reducat ſic, ut, ſi ad decentiam ſtatus mille ſufficientiant, cætera non inſumat ad luxum, ſed eis, pauperibus, infirmis, captivis, nudis ſubveniat, ut præceptum de danda elemofyna impleat, quod à multis divitibus maxime negligitur, non conſiderantibus illud terribile: *efurivi, &c. ſic maledicti in ignem æternum.* Quod ſi corrigere ſe neglexerit, ut indiſpoſitus, inabſolutus dimittatur, & interim cum D. Thoma cit. ad 2. moneatur: *quod bona temporalia, qua homini diviti conferuntur, ejus quidem ſunt, quantum ad proprietatem, ſed quantum ad uſum non ſolum debent eſſe ejus, ſed etiam aliorum, qui ſuſtentari poſſunt, ex eo, quod ei ſuperfluit: & infra ex Baſilio: eſt panis famelici, quem tu rones: nudi tunica, quam in conclavi conſervas: diſcalceati calcens, qui penes te marceſcit: indigentis argentum, quod poſſides inhumatum, quo circa tot injuriaris, quot dare valentes.*

9. Sed quid dicendum de divite, qui habens ſuperflua ſtatui divi negat omnes elemofynas, ut meliori tempore has convertat in pium uſum per adſcium Eccleſiæ, Monafterii, vel Hoſpitalis?

Resp. Peccat mortaliter, ſi hic, & nunc non ſuccurrat neceſſitati indigentis, cui alius non eſt, qui ſubveniat: præceptum enim de danda elemofyna obligat in caſibus particularibus: particulares autem ſunt: dum quis indiget, & alius non eſt, qui indigentiam tollere valeat, & velit. In Evangelio Math. dicitur: *efurivi, & non dediftis mihi manducare: ſurivi, & non dediftis mihi bibere:*

(R. 1) 3

hoſpes

hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Ite maledicti in ignem aeternum. Ubi, vidēs condemnari, qui necessitate laborantibus non succurrit.

10. Queritur, *an quis satisfaciat praecepto, si extreme indigenti subveniat mutuando illi eleemosynam, aut dando sub conditione, ut reddat acceptum, quandocumque facultatem habuerit, & devenerit ad pinguiorem fortunam?*

Resp. Negativè, si absolutè egeat, nam gratis in eleemosynam debet dare, & imponat aliquam obligationem, peccat contra charitatem; nam praeceptum obligat ad actum virtutis misericordiae, adeoque ad gratis sublevandam egentis miseriam, non verò ad alium actum: & hinc, qui titulo mutui, vel alterius contractus dat alteri id, quo is indiget, non satisfaciat praecepto eleemosynae, cum non faciat actum praecepti. Diximus si absolutè egeat, quia si hic egeat, & alibi habeat ad solvendum bona, non dicitur absolutè egere, sed hic; & ideo hic non indiget simpliciter, ut sibi res gratis detur, adeoque mutuans satisfacit mutuando, sicut satisfacit, qui indigenti veste, lecto, &c. commodat ea pro tempore indigentiae.

11. Queritur, *an satisfaciat praecepto de danda eleemosyna cum bonis illicitè acquisitis, ut pecunia accepta pro meretricio, assassinatu: pro sententia, aut testimonio iniustus: per usuram, simoniam, & furtum?*

Resp. Plura tangit dubium, de quibus sigillatim. Et 1. Supponitur, quod ele-

mosyna est facienda de re, cuius homo est Dominus, adeoque de re propria, non aliena, juxta illud Prov. 3. *Honora Deum de tua substantia*; ratio est, quia actus tradendae eleemosynae est actus domini, quo in accipientem, dominium transfertur: nullus autem potest id in res alienas exercere, nisi domino expressè, vel tacitè consentiente.

II. Quòd quaedam dicuntur illicitè acquisita, quatenus opus, propter quod acquiruntur, est illicitum, & peccatum, sed ipsa acquisitio, & acceptio illicita non est, nec contra iustitiam, aut legem irritantem acquisitionem: huius generis sunt acquisita à meretrice per copulam fornicariam; quamvis enim peccaverit, etiam faciendo contractum de pretio, & teneatur ante copulam, ipsum rescindere, post copulam tamen potest iuste recipere, & retinere; nam peccat utique contra legem fornicando, sed postea contra illam non accipit mercedem; idem dicitur de ludis, quibusdam ludis acquisitis, & retinere; quos quidem Princeps prohibuit, sed non irritavit lucrum ex eis proveniens.

Alia verò dicuntur illicitè acquisita non modò, quia opus, propter quod acquiruntur, est illicitum, verum etiam, quia ipsorum acquisitio est illicita, quatenus est contra iustitiam, & legem irritantem contractum; sic illicitè acquiruntur pretium per contractum simoniacum, & acquirens suum non facit, quia est contra legem irritantem: illicitè etiam promittitur, aut datur aliquid pro obtinenda gratia, vel iustitia, etiam temporali, à Sede Apostolica; idque recipiens tenetur ex iustitia dare pauperibus, nam talis

talis datio, & acceptatio est contra legem irritantem similes contractus: lege const. Innoc. XII. de datis, & acceptis: super quo vid. lib. 1. cap. 19. nu. 7.

12. DD. generaliter resolvunt, de qua libet re acquisita per contractum contra justitiam, non posse elemosynam tradi: ex eo principio, quod injustitia non fundat, nec dat jus justitia ad exigendum, nec dominium transfert, nec injuste accipiens illud acquirit: v. g. dedi centum Latroni, ne me occideret, ipse injuste recepit, nec fit Dominus, quia ex justitia tenebatur me non occidere; promisi centum Petro, ut occideret Paulum, quem occidit, non teneor ex justitia illa dare, nec ipse ex justitia ea exigere potest; nam ex justitia tenebatur Paulum non occidere; & casu, quo receperit, tenetur pauperibus restituere. Idem dicitur de adultera recipiente pretium à marito, ne committat adulterium, nam ex justitia, tenetur ab adulterio abstinere.

13. Modo dicunt, meretricem posse ex lucro meretricio acquisito elemosynam facere, quia verè ipsius est, & dominium habet; non tamen, si recepit à Religiosis, quia, cum isti nil proprii habeant, dominium talis lucri non possunt in meretricem transferre; ideo, si ab eis aliquid recipiat, est Religioni restituendum: super hoc Confessarii meretrices interrogent.

14. Item, Adulteram non posse elemosynam erogare de lucro acquisito per adulterium, quia ad non adulterandum tenetur ex justitia, ergo ex justitia non potest promissum exigere, adeoque nec retinere, nec dominium super eo acquirere, & in alium transferre. Nam nullus potest

de re non sua pretium recipere, & vendere, quod suum non est; uxor autem non est domina usus sui corporis, pro quo pretium recipit: & si recipit, dominium non acquirit, quia à nullo talis usus emi potest. Vide infr. cap. 29. num. 9.

15. De assassinato etiam patet. Idem dicitur de Judice pronunciante sententiam injustam, nam ex justitia tenetur tales sententias non proferre per dicta cis. cap. num. 3.

De teste idem pariter est, quia tenetur ex justitia verum testari.

16. De accepto per usuram, nec elemosyna fieri potest, quia est restituendum domino; quod si habeat quis alia ad restituendum, & aliàs res accepta sit uno usu consumptibilis, ut pecunia, vinum, oleum, &c. potest ex illa facere elemosynam, cum non teneatur restituere eandem rem numero, sed sat est reddere ejus valorem: idem dicitur de fure, nisi res accepta sit in specie restituenda.

17. De accepto per simoniam, nec minus potest elemosyna dari; & quamvis sit dandum pauperibus, id non probat: nam, ut optime notat Layman. nu. 7. dum illicite acquisit, obnoxia sunt restitutioni, ipsis pauperibus faciendæ, tunc erogari ipsis quidem debent, sed id propriè elemosynæ, & donationis opus non est, sed ex justitia debitum, sicut notavit S. August. relatus in cap. non sanè 14. quest. 5. Et hinc per ipsorum distributionem pauperibus satisfacit præcepto de restituendo rem alienam iis, quibus debet, sed non de danda elemosyna. Videas Cabafut. Praxis lib. 6. cap. 15. num. 3. recipientem cum communi, pretium acceptum pro flagitiis, quæ
cum

cum iniustitia admittuntur, esse restituendum.

18. Sed quaeritur, an extremè indigens possit aliena surripere?

Resp. Affirmativè, si alia via non possit sibi succurrere, & alius non sit in pari necessitate, quia in extrema necessitate omnia redeunt ad communitatem, sicut erant, priusquam fuisset divisio rerum inducta. Ideò negari potest suppositum, quod tunc aliena rapiat. Verum puto casum inter Christianos esse metaphysicum, & moraliter impossibile, cum vix possit reperiri, quòd quis ad extremam necessitatem reducat.

19. Sed quaeritur, an, cum pervenerit ad meliorem fortunam, teneatur rem, vel rei valorem restituere?

Resp. Negativè; nam in extrema necessitate omnia sunt communia, non solum quoad usum, sed etiam quoad proprietatem: si res erant uno usu consumpibiles.

20. Sed quid dicendum, si ante extremam necessitatem furatus est rem, quam in extrema necessitate consumpsit?

Resp. Debet restituere, transacta necessitate, quia obligatio fuit antea contracta: & propterea non extinguitur per supervenientem necessitatem, sed reviviscit; nam suspensa jacuit, quousque necessitas transiret; sed de hoc infra de restitutione.

21. Quaeritur, an filius familias possit eleemosynas facere?

Resp. Negativè de bonis, quorum dominium non habet, nisi de consensu Patris explicito, vel praesumpto. Hic nota, bona filii alia esse *castrensia*, quae acquisivit ex militia, Glos. ad cap. licet de sepult. in 6. in vers. *castrense*, alias non acquisiturus.

L. castrense ff. de castren. pecul. inter quae reputantur militum stipendia, hostium spolia, & dona, sive Ducis, sive alterius, etiam consanguinei, recepta occasione militiae. Item, sacrum, quod datur militibus Palatinis, qui custodiam Principis habent.

Alia quasi *castrensia*, quae adipiscitur ex militia rogata, seu publico munere, ut Judicis, Advocati, Tabellionis, Medici, aut alterius officii publici, propter quod reportat publicum stipendium.

Alia *adventitia*, quae filio obveniunt, non à Patre, sed, vel ex propria industria, opificio, negotiatione, vel liberali donatione sibi facta (non intuitu patris,) aut legato matris, vel avi materni hereditate.

Alia tandem *profectitia*, quae ex rebus Patris proveniunt, & à filio ex illis acquiruntur, vel ei intuitu Patris donata sunt.

Inter quae bona, haec est differentia, quod in *castrensibus*, vel quasi *castrensibus*, Pater nil juris habet, sed plenum dominium, & libera ipsorum administratio est penes filium *l. ex nota, ff. de castren. pecul.* propterea ex istis potest filius, etiam Patre invito, disporre, & eleemosynas dare.

In *adventitiis* verò sola proprietates ad filium spectat, usus fructus ad Patrem, & ideò non potest de eis disporre, & eleemosynas erogare: excipitur, nisi donator bonorum *adventitiorum* voluerit, quod usus fructus illorum sit statim filii, & nisi sit Clericus acquirens ex officio, & beneficio, Bonacc. *de rest. in par. disp. 2. qu. 10. punct. 1. à num. 1.*

De *profectitiis* tandem, quia haec pertinent

tinent ad Patrem quoad usum, administrationem, & dominium directum, eleemofynas conferre non potest: excipiuntur bona data filio ad Ordines sacros, quia, licet reducuntur ad bona adventitia, & debeant computari in portione hereditatis cum fratribus, proprietas tamen, & ususfructus est filii. Vid. Layman. cit. cap. 8. num. 9. Poterit tamen eas facere de bonis à patre acceptis ad peregrinationem, vel ad studium in loco à Patre remoto; vel de receptis ad recreationem, & ad eum effectum parce vivendo: moderatè tamen, & quàm solent alii filii familias, paris conditionis, facere. Sum. Leand. cit. nu. 23. nam præsumitur Pater consentire; non tamen de lucro ex ludo licito acquisito, quia id acquirit Patri.

22. *Quæritur, an uxor possit tuta conscientia, inconsulto marito, eleemofynas facere?*

Resp. Sed. 1. Notetur bona conjugum esse triplicis generis. Alia *propria mariti*: & sunt ea, quæ maritus, præcisa dote, & donatione, facta causa nuptiarum, acquisivit hereditate, aut propria industria, & labore, sine ullo uxoris subsidio. Alia *propria uxoris*: & sunt dos, quæ viro traditur ad sustinenda onera matrimonii. Et alia *Paraphernalia*: ea nimirum, quæ habet mulier alio titulo, quam dotis, sed donationis, hereditatis, legati, & ex industria, &c. Differentia inter dotem, & paraphernalia est: quòd ususfructus, & administratio dotis semper pertinet ad maritum: dominium verò, & administratio paraphernalium ad uxorem, nisi administrationem marito committat.

Matthæi Cantela Confess.

Communia denique sunt, quæ conjuges percipiunt ex fructibus dotis, & arrharum: sed horum bonorum administratio, & ususfructus pertinet ad maritum.

Modò est apud DD. commune posse uxorem de paraphernalibus eleemofynam facere; quia sunt bona propria, & quoad dominium, & usum fructum, non verò de bonis propriis mariti, & communibus; & mortaliter peccat, si ex iis notabilem quantitatem distribuatur, quia accipit rem alienam, invito domino.

Sed limitatur: si maritus sit absens, & amens; nam administratio domus tunc ad uxorem spectat, nisi per virum, aut alium superiorem aliter statutam sit: & tunc potest facere solitas viri eleemofynas. Item, si uxor ex sibi assignatis à viro pro victu, & vestibus aliquid sibi subtrahat, subtractum erogare potest. Item, potest eas eleemofynas facere, & donationes, quas alia uxores ejusdem conditionis ex more Patriæ largiuntur; nam tunc maritus verisimiliter non præsumitur invitus, sed potius consentire.

23. *Sed quid, si maritus sit ita durus, & avarus, ut expresse, vetet eleemofynam, & donationem uxori?*

Resp. Debet sibi formare conscientiam, quòd sibi intendat vitare superfluas, & excessum in eleemofynis, non verò moderatas, & quòd cesset à parvis. Sylvester ver. *eleemof. qu. 5.* De la Cruz cit. *num. 12.*

24. *Sed quid, si sibi persuadeat maritum omnem vetare, & sibi displicere?*

Resp. Vel conscientiam istam deponat: & dum non potest, cesset omnino, nisi in duobus casibus. 1. Si pauper extremè

(Ss)

egeat,

egeat, & aliàs maritus non exponatur periculo extremæ indigentia. 2. Utiliter gerendo negotium viri, ut, si sit in peccato obstinatus, & pessimus, eleemosynam faciat, ut à Deo convertatur, & illum divina gratia illuminet; quo casu, ait Sylvester, sufficit, ut non agat contra prohibitionem, nam præsumi debet, istos casus noluisse comprehendere, vel saltem irrationabiliter comprehendisse: exemplum est. *Reg. 25. in Abigal.* que dedit quædam Davidi contra voluntatem mariti, ut eum liberaret à morte; sed id fieri debet secluso scandalo, & gravibus rixis cum viro.

25. Sed queritur, *quid agendum Con-
fessario cum uxore se accusante.* Pater: fui uxor viri prædivitis, jam defuncti, tempore conjugii, ne in viduitate ad egestatem reducerer, eleemosynas, quas ipse iussu, & juxta conditionem familiaris, debebam pauperibus dare, mihi cumulari in summa scutorum mille?

Resp. Debet ipsi jungere, ut realiter, & cum effectu, vel hæredibus viri restituat; vel pauperibus, juxta verisimilem voluntatem viri defuncti, distribuat pecuniam, congregatam ex eleemosynis, pauperibus erogandis; nam eam sibi, ut pauperi, applicare nullo modo poterat, cum eleemosyna fuissent erogandæ pauperibus, ipsa autem tunc pauper non erat. *Tambur. & Sum. Leand. num. 26.*

26. Queritur, *an Ecclesiastici teneantur eleemosynas erogare de redditibus beneficii?*

Resp. Affirmative, modo ex illis quidquam congruæ, & honestæ, ac moderatæ ipsorum sustentationi, juxta conditionem personæ, & dignitatis, super-

fluat; ratio est, quia hæc bona præsumuntur à fidelibus relicta, primario ad divinum cultum, & in decentem Ministrorum sustentationem; & secundario ad pauperum miseriam sublevandam, vel in aliud pium opus: ut ad reparandam Ecclesiam, & redimendos captivos. Tum quia, habent utique Ecclesiastici dominium fructuum beneficiorum, juxta *Trid. sess. 23. cap. 1. de ref. & const. Leonis X. Superna,* & *Pii V. Ex proximo alleg. lib. 1. cap. 14. nu. 4.* at non absolutum, sed restrictum, & limitatum, cum obligatione nimirum restituendi superflua pauperibus, vel ad pias causas.

Graviter proinde Beneficiari peccant, qui superflua propriæ sustentationi in profanos usus insumunt, & dissipant, vel ea donant histrionibus, parasitis, venatoribus, & cæteris, qui pauperes, nec opus pium sunt. Item, si consanguineos augeant, quod eis prohibetur à *Trid. sess. 25. cap. 1. de ref.* quibus tamen, si pauperes sint, possunt aliquid, ut pauperibus, ex eis dare, ut ibi text. pauperes enim conjuncti, secundum ordinem rationis, aliis præferuntur.

Quibus, etiam habentibus necessaria ad victum, non tamen sufficientia pro qualitate conditionis familiaris, & decencia status, possunt aliqua de illis conferre, ut tradit *Fagnan. in 2. decret. ad cap. si quis sanè de pecul. Cleric. num. 28.* Et intelligitur, si indigeant, non autem ad pompam; ideo debent cum cautela procedere, ne consanguineorum decencia status, & conditionis, bonis ipsis, quæ Dei sunt, longius protendantur, quam ferat necessitas, & honestas.

27. Sed quid, si beneficiatus habeat
etiam proprium patrimonium?

Resp. Potest sustentari de redditibus
beneficii, reservatis illis ex patrimonio
haredibus; nam dignus est operarius
mercede sua, idque probat ipsa contue-
tudo Ecclesiarum, in qua non modò paupe-
res, sed & divites ad Ecclesiastica be-
neficia promoventur. Vid. Sylvest. *ver.*
Cler. num. 4.

Hinc Confessarius pœnitenti beneficia-
to ostendere debet obligationem, quam
habet erogandi elemosynam. Sed quia
pauperes, alii sunt involuntarii, qui-
bus misera fors contingit, quam labore,
& actionibus statui proprio convenienti-
bus à se excutere non possunt. Alii vo-
luntarii, ut Religiosi, qui ex amore
virtutis, & propter Christum omnia re-
liquerunt. Et tertio pauperes, vulgò di-
cti, Vagabondi, & Birbani, quibus
paupertas est secundum se involuntaria,
quam planè nollent, sed potius divitias,
si sine labore eas consequi possent; qui-
bus est voluntaria in causa, quatenus ex
amore otii fugiunt laborem, quo, si vel-
lent, possent facile sibi necessaria acqui-
rere; propterea doceat pauperes primi,
& secundi generis debere in danda ele-
mosyna præferri aliis: quinimò illis
forè utilis videtur, nisi sint in gravi,
vel extrema necessitate, quod denegetur,
ut sic à vitis revocentur.

28. Sed quaeritur, quantum ex su-
perfluis, qua congrua sustentationi su-
persunt, teneatur beneficiatus in pau-
peres erogare?

Resp. Quidam dicunt, satisfacere suæ
obligationi, si quartam partem in pau-
peres erogat, & cætera in alios pios u-

sus insumat. Sylvest. tamen loco cit.
num. 19. resolvit, quòd, cum superflua
sint pauperum, omnia ea tenetur eroga-
re pauperibus sub mortali, nisi in duo-
bus casibus. 1. Si Ecclesia egeat. 2. Si
Dei cultum in sua Ecclesia velit amplia-
re: modò nulla extrema necessitas in pau-
pere sit, in quo, si communis necessitas
fuerit, ei quartam partem distribuat,
sed, si gravi prematur, totum est elar-
giendum. Anton. à Spir. Sancto direct.
Confessar. tractat. 3. disput. 2. sect. 12.
num. 76.

29. Quaeritur, an licitè possint famu-
li, & Ancilla elemosynas dare de bonis
dominorum?

Resp. Negativè; nam famulus in rem
Domini potestatem non habet; idèd
peccat mortaliter, si absque ejus licentia
de rebus ipsius elemosynas faciat; exci-
pitur, si, quod dat, sit ita tenue, ut à
domino non curetur: ut esset frustum
panis; Sylvest. *ver. elemosyna quest. 5.*
numer. 3.

30. Quaeritur, an Religiosi in parti-
culari possint licitè elemosynas erogare?

Resp. Negativè, ex eo, quod jure, &
rerum dominique ob votum paupertatis
sint privati, & in elargitione elemosy-
na transferatur dominium rei à dante in
recipientem; idèd egent Superiorum li-
centia, sine qua, si quantitatem nota-
bilem distribuunt, mortaliter peccant,
per transgressionem voti paupertatis:
advertas ad violationem voti paupertatis
illam eandem quantitatem notabilem
requiri, quæ in furto regulariter, & per
se sufficit pro lethali, vide decreta
Clem. VIII. de largitione munerum.

31. Quaeritur, an pauper filius pec-
cet

set mortaliter petendo, & recipiendo eleemosynas?

Resp. Affirmativè, quia petit, & accipit cum dolo, ac aliorum damno, & fraude: modò parvitas materiæ non excuset.

32. Sed queritur, an teneatur restituere eleemosynas receptas?

Resp. Affirmativè, quando sibi dantur eleemosynæ sub conditione, saltem tacita, quod sit pauper.

33. Sed unde colligendum est à Confessario, quod sub ista conditione eleemosyna conferantur?

Resp. Cum dantur magnæ, & extraordinariæ eleemosynæ; nam tunc est verisimile, quod conferens intendat dare pauperi vero, consequenter, quod dominium rei in pauperem fictum non transferat.

Aliter, quantum ad restitutionem discurrunt DD. de minutis, & ordinariis eleemosynis, quas se fugentes pauperes recipiunt, nam præsumitur, quod dans illas, non det sub conditione paupertatis, sed absolute donet ratione charitatis cum animo abdicandi à se dominium illarum, sive existat paupertas, sive non. De la Cruz cit. §. præcep. dub. 2. num. 5.

C A P U T X.

Prop. XIII. XIV. & XV. ab Innoc. XI. Sc.
Præceptum diligendi parentes.

I. PROP. 13. Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alienius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam

inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia persona, sed ob aliquod temporale emolumentum.

PROP. 14. Licetum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.

PROP. 15. Licetum est filio gaudere de parricidio Parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias, inde ex hereditate consecutas.

Capite 8. fuit per plures casus resolutum dari præceptum diligendi proximum, quod sanè non compatitur cum hoc, quod quis de alicujus vita tristet, vel de ejus morte gaudeat, & istam desideret, etiam inefficaci affectu, (consistente in solo desiderio, quin moveatur ad eligenda media ad eam; nam id esset efficaciter cupere) ob aliquod temporale emolumentum; nam charitas obligat præferre vitam proximi divitiis, aliisque bonis temporalibus; certum est autem, quod desiderans mortem proximo ob aliquod bonum temporale, præfert proprium emolumentum vitæ proximi, ergo talis actus est contra charitatem.

Confirmatur. Recta ratio dicit vitam proximi esse præferendam cuilibet emolumento temporali, & levioris momenti, sicut bonum supremi ordinis bono ordinis infimi (Sanè vita inter hæc temporalia est bonum ordinis superioris, & fundamentum cæterorum, qua ablata, alia temporalia tolluntur: & divitiæ ordinis infimi) aliàs, si id verum non foret, liceret asserere hominem in extrema necessitate proximi non teneri ipsi succurrere, etiam de necessariis ad statum, quod falsum.